

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	14 Mehefin 2023
TEITL YR ADRODDIAD:	Penderfyniadau cyhoeddus ar gyfer holl Gynghorau Cymru gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Cynghori'r Pwyllgor am benderfyniadau Cymru gyfan a gyhoeddwyd ar wefan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Rhagfyr 2022 a 31 Mai 2023.
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethiant Corfforaethol mwycs@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru 01248 752586

1. CYFLWYNIAD

Fel nodwyd mewn adroddiad blaenorol (Rhagfyr 2022), mae [Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru \(OGCC\)](#) wedi newid y ffordd mae bellach yn cyhoeddi penderfyniadau ar faterion Cod Ymddygiad.

Ni chyhoeddir Coflyfrau Cod Ymddygiad ers Ebrill 2021 ac mae holl achosion OGCC yn cael eu cyhoeddi ar y wefan o dan benawdau penodol yn awr.

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb o'r wybodaeth a gyhoeddwyd o dan y penawd "[Ein Canfyddiadau](#)" ar wefan OGCC ar gyfer y misoedd Rhagfyr 2022 hyd Mai 2023 mewn perthynas â materion Cod Ymddygiad yn unig **[ATODIAD 1]**.

2. CEFNDIR

Mae OGCC yn gweithredu pwerau "sifft gyntaf" dan Adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, sy'n gosod dyletswydd arnynt i ystyried cwynion y gallai aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru fod wedi torri eu cod ymddygiad. Mae awdurdodaeth OGCC yn cynnwys cynghorau sir a chynghorau tref a chymuned.

Ar ôl derbyn cwyn, mae OGCC yn gweithredu prawf trothwy er mwyn gweld a ddylid ymchwilio i'r gŵyn ai peidio. Mae'r prawf trothwy yn cynnwys OGCC yn bod yn fodlon:-

- Bod tystiolaeth i awgrymu y gallai'r cod ymddygiad fod wedi cael ei dorri; a
- Bod y mater yn ddigon difrifol fel ei fod o fudd i'r cyhoedd bod ymchwiliad yn cael ei agor.

Yn dilyn agor ymchwiliad, gallai OGCC ddod i un o bedwar canlyniad o dan Adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000 sef:

- (a) nad oes unrhyw dystiolaeth bod cod ymddygiad yr awdurdod wedi cael ei dorri;
- (b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau pellach mewn perthynas â'r materion a oedd yn destun yr ymchwiliad;
- (c) y dylid cyfeirio'r mater at swyddog monitro'r awdurdod ar gyfer ystyriaeth y pwyllgor safonau; neu
- (d) bod y mater yn cael ei gyfeirio at Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer penderfyniad drwy dribiwnlys (bydd hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Os yw (c) neu (d) uchod yn berthnasol, bydd OGCC yn cyflwyno ei adroddiad i'r pwyllgor safonau lleol neu Banel Dyfarnu Cymru (PDC) a lle'r pwyllgor, neu dribiwnlys achos ar ran PDC, yw cynnal gwrandawriad er mwyn ystyried y dystiolaeth a gwneud penderfyniad terfynol a gafodd y côd ymddygiad ei dorri ai peidio, ac os hynny, a ddylid rhoi cosb a beth ddylid ei roi fel cosb.

Mae gan bwyllgorau safonau awdurdod statudol i wahardd cynghorwyr am gyfnodau hyd at 6 mis. Does gan bwyllgorau safonau ddim pwerau anghymhwys, a lle bydd canfyddiadau o dorri rheolau, byddant yn ceisio rhoi cosb sy'n briodol ar gyfer y drosedd. Bydd hyn yn aml iawn yn gerydd (cerydd cyhoeddus) neu'n argymhelliad o hyfforddiant/ymrwymiad/cyfryngu ayb.

Mae gan dribiwnlys achos awdurdod i wahardd cynghorydd am hyd at 12 mis ac anghymhwys hyd at 5 mlynedd.

3. NEWYDDLLEN CHWARTEROL

Yn ogystal â'r wybodaeth ar y wefan, mae'r Ombwdsmon yn cyhoeddi Newyddlen chwarterol. Mae Newyddlen Chwarterol cyntaf yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (dyddiedig Mai 2023) i'w weld [yma](#).

4. ARGYMHELLIAD

Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn arwain trafodaeth ar unrhyw faterion o ddiddordeb yr adroddir arnynt yn **ATODIAD 1**.

ATODIAD 1 (Rhagfyr 2022 – Mai 2023)

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
<p>1.</p> <p>Cyngor Gwynedd</p> <p>Rhif achos 202107843</p>	<p>31/10/2022</p>	<p>Derbyniodd swyddfa'r Ombwdsmon gŵyn bod aelod ("yr Aelod") o Gyngor Gwynedd ("y Cyngor") wedi torri'r cod ymddygiad. Honnwyd bod yr Aelod wedi ymddwyn yn amhriodol drwy ateb gohebiaeth Gymraeg yn Almaeneg.</p>	<p>Uniondeb.</p> <p>Ystyriodd yr ymchwiliad p'un ai a oedd yr Aelod wedi methu â dilyn darpariaethau canlynol y Cod Ymddygiad:</p> <p>4(a) -Rhaid i aelodau gyflawni eu dyletswyddau gan roi sylw dyledus i'r egwyddor y dylid sicrhau cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, hil, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol, oedran neu grefydd.</p> <p>4(b) – Rhaid i aelodau ddangos parch ac ystyriaeth tuag at eraill.</p> <p>6(1)(a) –. Ni ddylai aelodau ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ystyried eu bod yn dwyn anfri ar eu swydd neu awdurdod.</p>	<p>Fe wnaeth yr Aelod gyfaddef ei bod wedi ateb 2 e-bost Cymraeg yn Almaeneg. Dywedodd ei bod yn difaru gwneud hynny. Dywedodd nad oedd yn ymwybodol bod gwasanaeth cyfieithu'r Cyngor ar gael ar gyfer y math yma o ohebiaeth. Fodd bynnag, daeth yr ymchwiliad i'r casgliad, oherwydd ei bod wedi bod yn Aelod ers tro, y dylai fod wedi bod yn ymwybodol bod gan y Cyngor wasanaeth cyfieithu ac y byddai'n gwybod y byddai ateb yn Almaeneg yn cael ei ystyried yn amhriodol. Felly, roedd yr Ombwdsmon o'r farn bod yr Aelod wedi mynd yn groes i baragraffau 4(a), 4(b) a 6(1)(a) yn y Cod Ymddygiad.</p> <p>Cyfeiriwyd yr adroddiad ar yr ymchwiliad at Swyddog Monitro Cyngor Gwynedd i'w ystyried gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor.</p> <p>Daeth y Pwyllgor Safonau i'r casgliad bod yr Aelod wedi mynd yn groes i baragraffau 4(a), 4(b) a 6(1)(a) yn y Cod Ymddygiad.</p> <p>Yn unol â hynny, penderfynodd y Pwyllgor Safonau wahardd yr Aelod am fis, a'i gorfodi i fynychu hyfforddiant ac ysgrifennu at yr Achwynydd i ymddiheuro cyn pen 3 wythnos. Fe wnaeth y Pwyllgor Safonau hefyd argymhell bod y Cyngor</p>	<p>COD – Uniondeb</p> <p>COD - Cyfeiriwyd at y Pwyllgor Safonau</p>	<p>Mae dolen i adroddiad Pwyllgor Safonau Cyngor Gwynedd yn ystod ei Wrandawriad ar 18 Ebrill 2023 ar gael yn y fan yma.</p>

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
				yn ystyried cynorthwyo Aelodau pan fyddant yn derbyn gohebiaeth mewn iaith nad ydynt yn ei deall drwy ddefnyddio eu staff eu hunain neu gyfeirio'r Aelod at ddarparwr gwasanaeth cyfieithu.		
<p>2.</p> <p>Cyngor Cymuned Llanarmon</p> <p>Achos rhif 202106162</p>	29/11/2022	<p>Derbyniodd swyddfa'r Ombwdsmon gŵyn bod aelod blaenorol ("Cyn Aelod") o Gyngor Cymuned Llanarmon ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad.</p> <p>Honnwyd bod y Cyn Aelod wedi methu â datgan buddiannau mewn 2 o gyfarfodydd y Cyngor pan drafodwyd adroddiad gan Archwilio Cymru.</p> <p>Fe wnaeth y Cyn Aelod gyfaddef ei bod yn ymwybodol bod ganddi fuddiannau personol a rhai oedd yn rhagfarnu, ond ni wnaeth eu datgan gan nad oedd yn dymuno gadael y cyfarfodydd.</p>	<p>Datgelu a chofrestru buddiannau.</p> <p>Ystyriodd yr ymchwiliad a oedd y Cyn Aelod wedi methu â chydymffurfio â darpariaethau canlynol y Cod Ymddygiad:</p> <p>6(1)(a) – Rhaid i aelodau beidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eu swydd neu awdurdod.</p> <p>7(a) – Rhaid i aelodau beidio â, yn eu capasiti swyddogol neu fel arall, defnyddio neu geisio defnyddio eu safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i'w hunain neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i'w hunain neu i unrhyw berson arall.</p> <p>10(1) – Ym mhob mater, mae'n rhaid i aelodau ystyried a oes ganddynt fuddiant personol, ac a yw'r</p>	<p>Daeth yr ymchwiliad i'r casgliad bod y Cyn Aelod wedi torri paragraffau 6(1)(a), 7(a), 11(1), 14(1)(a), 14(1)(c) a 14(1)(e) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p>Daeth y Tribiwnlys i'r casgliad bod yr Aelod wedi torri paragraffau 11(1), 14(1)(a) ac 14(1)(e) o'r Cod Ymddygiad drwy beidio â datgelu bod ganddi fuddiannau personol a rhai a oedd yn rhagfarnu mewn busnes perthnasol, gwrthod gadael y cyfarfodydd ar 1 Ebrill a 3 Tachwedd 221 a gwneud sylwadau llafar mewn perthynas â'r busnes hwnnw yn ystod y cyfarfodydd.</p> <p>Daeth y Tribiwnlys hefyd i'r casgliad bod yr Aelod wedi torri paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad drwy gynnal ei hun mewn cyfarfodydd o'r fath mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried fel un sy'n dwyn anfri ar ei swydd neu ei hawdurdod.</p> <p>Daeth y Tribiwnlys i'r casgliad ymhellach bod yr Aelod wedi torri paragraffau 7(a) a 14(1)(c) o'r Cod Ymddygiad drwy ddefnyddio neu geisio defnyddio ei swydd yn amhriodol i osgoi anfantais i berson</p>	<p>COD – Datgelu a chofrestru buddiannau</p> <p>COD – Cyfeiriwyd yr achos at Banel Dyfarnu Cymru</p>	<p>Trafodwyd yr achos fel eitem Agenda ar wahân (crynodeb o adroddiadau Panel Dyfarnu Cymru – eitem 7 ar yr agenda, achos rhif2).</p> <p>Mae dolen i benderfyniad Panel Dyfarnu Cymru ar gael yn y fan yma.</p>

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
		<p>Cytunodd ei bod wedi annerch y Cyngor a chymryd rhan yn y bleidlais yn ystod y ddau gyfarfod. Dywedodd y Cyn Aelod nad oedd yn difaru'r hyn a wnaeth o gwbl.</p>	<p>cod ymddygiad yn ei gwneud yn ofynnol iddynt ddatgelu'r buddiant hwnnw.</p> <p>10(2)(c) – Rhaid i aelodau ystyried bod ganddynt fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eu hawdurdod ag ef pe byddai'n rhesymol ystyried penderfyniad arno yn benderfyniad a fyddai'n effeithio ar eu llesiant neu eu sefyllfa ariannol, neu lesiant neu sefyllfa ariannol person y maent yn byw gydag ef, neu unrhyw berson y mae ganddynt gysylltiad personol agos ag ef.</p> <p>11(1) – Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eu hawdurdod ag ef a phan fyddant yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid iddynt ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.</p> <p>11(2) – Pan fydd gan aelodau</p>	<p>arall a cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch busnes perthnasol.</p> <p>Yn unol â hynny, penderfynodd y Tribiwnlys y dylai'r Aelod gael ei anghymhwysu am 12 mis rhag bod neu ddod yn aelod o'r awdurdod neu o unrhyw awdurdod perthnasol arall.</p>		

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
			<p>fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eu hawdurdod ag ef a phan wnânt gynrychioliadau llafar i un o aelodau neu o swyddogion eu hawdurdod, dylent ddatgelu'r buddiant ar ddechrau'r cyfryw gynrychioliadau, neu pan ddaw'n amlwg iddynt fod ganddynt fuddiant o'r fath, a chadarnhau'r cynrychioliad a'r buddiant yn ysgrifenedig o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.</p> <p>12(1) – Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eu hawdurdod ag ef, mae ganddynt hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu yn y busnes hwnnw os bydd y buddiant yn un y bydd yn rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n gwybod y ffeithiau perthnasol fod o'r farn ei fod mor arwyddocaol fel y bydd yn debygol o ragfarnu eu barn ynghylch buddiant cyhoeddus.</p> <p>14(1)(a) – Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (2A), (3) a (4), pan fydd gan aelod fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes ei awdurdod, oni roddwyd gollyngiad iddo</p>			

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
			<p>gan bwyllgor safonau ei awdurdod, mae'n rhaid iddo ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal –</p> <p>i. pan fo is-baragraff (2) yn gymwys, yn syth ar ôl i'r cyfnod ar gyfer gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes ddod i ben a beth bynnag cyn i ystyriaeth bellach o'r busnes ddechrau, p'un a ganiateir i'r cyhoedd aros yn bresennol ar gyfer y cyfryw ystyriaeth ai peidio;</p> <p>neu</p> <p>ii. mewn unrhyw achos arall, pa bryd bynnag y daw i'r amlwg bod y busnes hwnnw'n cael ei ystyried yn y cyfarfod hwnnw;</p> <p>14(1)(c) – Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (2A), (3) a (4), pan fydd gan aelod fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes ei awdurdod, oni roddwyd gollyngiad iddo gan bwyllgor safonau ei awdurdod, mae'n rhaid iddo beidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch y busnes hwnnw;</p>			

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
			<p>14(1)(e) – Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (2A), (3) a (4), pan fydd gan aelod fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes ei awdurdod, oni roddwyd gollyngiad iddo gan bwyllgor safonau ei awdurdod, mae'n rhaid iddo beidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) mewn cysylltiad â'r busnes hwnnw neu raid i iddo roi'r gorau ar unwaith i wneud y cyfryw gynrychioliadau llafar pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg.</p>			
<p>3. Cyngor Tref Porthcawl Achos rhif 202105146</p>	<p>30/11/2022</p>	<p>Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn bod aelod ("yr Aelod") o Gyngor Tref Porthcawl ("y Cyngor Tref") wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau.</p> <p>Honnwyd bod yr Aelod wedi methu â datgan buddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu yn ymwneud â pherthynas â gweithiwr ("y Gweithiwr")</p>	<p>Datgelu a chofrestru buddiannau</p> <p>Ystyriodd yr ymchwiliad a oedd yr Aelod wedi methu â chydymffurfio â pharagraffau:</p> <p>6(1)(a) – Rhaid i aelodau beidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eu swydd neu awdurdod.</p> <p>7(a) – Rhaid i aelodau beidio â, yn eu capasiti swyddogol neu fel arall, defnyddio neu geisio defnyddio eu safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau</p>	<p>Canfu'r ymchwiliad fod yr Aelod a'r Gweithiwr wedi cael perthynas fer yn 2020, ac yn ystod y cyfnod hwnnw roedd yn debygol bod gan yr Aelod fuddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu y byddai angen iddo fod wedi'i ddatgan a thynnu yn ôl o gyfarfodydd perthnasol lle trafodwyd materion cysylltiedig, neu wrth gymeradwyo anfonebau. Roedd y dystiolaeth a gafwyd yn awgrymu nad oedd yr Aelod wedi cymeradwyo anfonebau tra bod y berthynas yn mynd rhagddi, a thra ei fod wedi mynychu sawl cyfarfod Cyngor Tref, a oedd yn cynnwys eitemau cysylltiedig, dim ond un o'r cyfarfodydd hyn oedd yn dod o fewn cyfnod y berthynas. Penderfynodd yr</p>	<p>COD – Datgelu a chofrestru buddiannau</p> <p>COD – Dim Angen Gweithredu</p>	<p>Dengys yr achos hwn bod OGCC yn dal i ddefnyddio'r prawf dau gam h.y.</p> <p>(1) ystyried y dystiolaeth – a oes tystiolaeth uniongyrchol bod y Cod wedi'i dorri; a</p> <p>(2) ystyried budd y cyhoedd – a ddylid cynnal ymchwiliad neu gyfeirio'r achos at Banel Dyfarnu Cymru neu'r</p>

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
		<p>cwmni yr oedd y Cyngor Tref wedi'i gontractio i'w waith. Honnwyd hefyd bod yr Aelod wedi caniatáu i adroddiad Archwilio Mewnol anghywir gael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor Tref. Penderfynodd yr Ombwdsmon ei bod yn briodol ymchwilio i'r honiadau ynghylch buddiannau, ac ystyriodd yr ymchwiliad a allai ymddygiad yr Aelod fod wedi torri paragraffau 6(1)(a), 7(a), 11(1), 14(1)(a) a 14(1)(b) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p>Cafwyd gwybodaeth gan y Cyngor Tref, gan gynnwys cofnodion perthnasol a negeseuon e-bost. Cyfwelwyd hefyd â thystion, gan gynnwys yr achwynydd, a'r Aelod.</p>	<p>mantais i'w hunain neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i'w hunain neu i unrhyw berson arall.</p> <p>11(1) – Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eu hawdurdod ag ef a phan fyddant yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid iddynt ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.</p> <p>14(1)(a) – Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eu hawdurdod ag ef a phan fyddant yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid iddynt ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.</p>	<p>Ombwdsmon felly y gallai'r Aelod fod wedi torri paragraffau 11(1), 14(1)(a) a 14(1)(b) o'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r cyfarfod o fewn y cyfnod perthnasol.</p> <p>Canfuwyd gan nad oedd cysylltiad yr Aelod a'r Gweithwyr yn agos nac yn chwerw ar ôl i'r berthynas ddod i ben, nad oedd y buddiant bellach yn bersonol ac yn rhagfarnol. Canfu ymchwiliad yr Ombwdsmon hefyd nad oedd digon o dystiolaeth i awgrymu bod yr Aelod wedi defnyddio ei rôl yn amhriodol neu wedi dwyn anfri ar eu swydd fel aelod neu'r Cyngor Tref yn groes i baragraffau 6(1)(a) neu 7(a) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p>Roedd yr Ombwdsmon o'r farn, yng ngoleuni'r ymwneud cyfyngedig â busnes y Cyngor Tref yn ystod y berthynas a'r ffaith bod yr Aelod wedi myfyrio ar ei swydd ac y dylai fod wedi ystyried ei rwymedigaethau o dan y Cod a cheisio cyngor, roedd yn annhebygol y byddai sancsiwn yn cael ei roi ac nid oedd cymryd camau pellach mewn perthynas â'r mater er budd y cyhoedd. Fodd bynnag, argymhellwyd y dylai'r Aelod fynychu hyfforddiant gloywi ar y Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r materion yr ymchwiliwyd iddynt.</p> <p>Canfu'r Ombwdsmon nad oedd</p>		<p>pwyllgor safonau er budd y cyhoedd.</p> <p>Roedd OGCC yn fodlon ei bod yn bosib bod yr Aelod wedi torri 11(1), 14(1)(a) a 14(1)(b) o'r Cod Ymddygiad; ond roedd o'r farn nad oedd digon o dystiolaeth bod paragraffau 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad wedi'u torri. Fodd bynnag, 'methodd' yr achos yr ail gam h.y. barnwyd and oedd cosb yn debygol ac felly nid fyddai unrhyw gamau pellach o fudd i'r cyhoedd..</p> <p>Argymhellodd OGCC y dylai'r Aelod fynychu hyfforddiant pellach ar y Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r materion a</p>

ATODIAD 1 (Rhagfyr 2022 – Mai 2023)

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
			14(1)(b) - Pan fydd gan aelodau fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eu hawdurdod ag ef rhaid iddynt beidio ag arfer swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd mewn perthynas â'r busnes hwnnw.	angen cymryd unrhyw gamau o dan Adran 69(4)(b) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 mewn perthynas â'r materion yr ymchwiliwyd iddynt.		ymchwiliwyd.
4. Cyngor Cymuned Radyr a Threforgan Achos rhif 202105923	05/12/2022	Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn fod aelod ("yr Aelod") o Gyngor Cymuned Radur a Threforgan ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad. Honnyd bod yr Aelod wedi gwneud sylwadau hiliol i aelod arall o'r Cyngor drwy wneud cyfeiriad negyddol a oedd yn ymddangos allan o gyd-destun at ffigur gwleidyddol a chrefyddol at yr Achwynydd a oedd o'r un grefydd â'r ffigur hwnnw. Penderfynodd yr Ombwdsmon fod ymchwiliad i'r sylwadau yn briodol	Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch. Ystyried a oedd yr aelod wedi mynd yn groes i baragraffau: - 4(a) – rhaid i aelodau gyflawni eu dyletswyddau a'u cyfrifoldebau gan roi sylw dyladwy i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, eu hil, eu hanabledd, eu cyfeiriadedd rhywiol, eu hoed neu eu crefydd; - 4(b) – dangos parch at eraill ac ystyriaeth ohonynt; - 4(c) – beidio ag ymddwyn fel bwli neu aflonyddu ar unrhyw berson; - 6(1)(a) –beidio ag ymddwyn mewn ffordd y	Cafwyd gwybodaeth gan y Cyngor, gan gynnwys cofnodion cyfarfodydd perthnasol a negeseuon e-bost. Cyfwelwyd hefyd â thystion, gan gynnwys yr achwynydd, a'r Aelod. Canfu'r ymchwiliad y gellid yn rhesymol ddweud bod sylwadau'r Aelod yn dod o fewn meysydd rhyddid mynegiant. Canfu'r ymchwiliad fod esboniad yr Aelod am ei sylwadau, y ffaith ei fod wedi postio o'r blaen ar gyfryngau cymdeithasol am faterion tebyg a'i fod wedi dweud nad oedd yn bwriadu bod yn amharchus i'r Achwynydd a'i ffydd yn awgrymu bod ganddo hawl i fynegi ei farn. Nid oedd ei sylwadau'n mynd y tu hwnt i'r hyn a oedd yn sylw cyfreithlon ac nid oeddent yn gyfystyr â sylwadau anesgusodol na phersonol na lleferydd casineb. Nid oedd yr Ombwdsmon wedi ei pherswadio bod y sylwadau yn gyfystyr â thorri paragraff 4(a), 4(b), 4(c) neu 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.	COD – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch COD – Dim tystiolaeth o dorri'r Cod	Dim ond gwybodaeth gyfyngedig oedd ar gael yn y crynodeb. Fodd bynnag mae'r achos yn dangos bod OGCC yn dal i ddefnyddio'r prawf dau gam h.y. (1) ystyried y dystiolaeth – a oes dystiolaeth uniongyrchol bod y Cod wedi'i dorri; a (2) ystyried budd y cyhoedd – a ddylid cynnal ymchwiliad neu gyfeirio'r achos at Banel Dyfarnu Cymru neu'r pwyllgor safonau er budd y

ATODIAD 1 (Rhagfyr 2022 – Mai 2023)

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
		ac ystyriodd a allai ymddygiad yr Aelod fod wedi torri paragraffau 4(a), 4(b), 4(c) a 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.	gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eu swydd neu awdurdod.	Canfu'r Ombwdsmon o dan Adran 69(4)(a) nad oedd tystiolaeth o unrhyw fethiant i gydymffurfio â'r Cod Ymddygiad.		cyhoedd.
5. Cyngor Tref Hwlfordd Achos rhif 202200117	20/02/2023	Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn bod Aelod ("yr Aelod") o Gyngor Tref Hwlfordd ("y Cyngor Tref") wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau'r Cyngor. Cyfeiriwyd yr adroddiad ar yr ymchwiliad at Swyddog Monitro Cyngor Sir Penfro i'w ystyried gan ei Bwyllgor Safonau.	Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch.		COD- Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch COD – Cyfeirio'r achos at y Pwyllgor Safonau	Ni ddarparwyd unrhyw fanylion. Mae dolen i dudalen y Pwyllgor Safonau ar wefan Cyngor Sir Benfro ar gael yn y fan yma . Nid oes Gwrandawriad wedi ei gynnal hyd yma.
6. Cyngor Sir Powys Achos rhif 202101250	22/02/2023	Derbyniodd swyddfa'r Ombwdsmon gwynion bod aelod o Gyngor Sir Powys wedi torri'r Cod Ymddygiad. Cyfeiriwyd yr adroddiad ar yr ymchwiliad at Lywydd Panel Dyfarnu Cymru i'w dyfarnu gan dribiwnlys.	Gwrthrychedd a phriodoldeb.			Dim achos i'w adrodd hyd yma. Cyflwynir yr adroddiad i'r Pwyllgor Safonau pan fydd PDC wedi cyhoeddi ei benderfyniad. Mae dolen i dudalen penderfyniadau PDC ar gael yn y fan yma .

ATODIAD 1 (Rhagfyr 2022 – Mai 2023)

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
<p>7.</p> <p>Cyngor Cymuned Llanusyllt</p> <p>Achos rhif 202202280</p>	<p>03/03/2023</p>	<p>Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn gan aelod o'r cyhoedd ("yr achwynydd") bod Aelod o Gyngor Cymuned Llanusyllt ("y Cyngor") wedi methu â chadw at y Cod Ymddygiad i Aelodau.</p> <p>Honnwyd bod yr Aelod wedi mynd at yr achwynydd ac wedi ymddwyn yn ymosodol tuag ato ynghylch mater parcio. Honnodd yr achwynydd fod yr Aelod wedi ymddwyn mewn modd gormesol a bygythiol ac wedi defnyddio ei safbwynt i'w fychanu a chodi cywilydd arno.</p> <p>Dywedodd yr achwynydd fod yr Aelod wedi ymddwyn mewn ffordd a oedd yn bwlio ac yn fygythiol. Cydnabu'r Aelod bod cweryl</p>	<p>Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch.</p>	<p>Ar ôl ystyried y dystiolaeth a gyflwynwyd gan y ddau barti dan sylw, nid oedd yr wybodaeth na'r dystiolaeth a oedd ar gael yn awgrymu y dylid cymryd gair un dros y llall. Felly, yn absenoldeb unrhyw dystiolaeth annibynnol o'r digwyddiad, ni allai'r Ombwdsmon ddweud a oedd ymddygiad yr Aelod yn awgrymu bod y Cod Ymddygiad wedi'i dorri.</p> <p>Roedd ymchwiliad pellach i'r mater hwn yn annhebygol o ddatgelu unrhyw wybodaeth a fyddai'n newid cydbwysedd y dystiolaeth a oedd ar gael ac felly nid oedd yn gymesur nac er budd y cyhoedd i barhau â'r ymchwiliad.</p>	<p>Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch</p> <p>COD – Wedi'i derfynu</p>	<p>Dim ond gwybodaeth gyfyngedig oedd ar gael yn y crynodeb. Fodd bynnag mae'r achos yn dangos bod OGCC yn dal i ddefnyddio'r prawf dau gam h.y.</p> <p>(1) ystyried y dystiolaeth – a oes tystiolaeth uniongyrchol bod y Cod wedi'i dorri; a</p> <p>(2) ystyried budd y cyhoedd – a ddylid cynnal ymchwiliad neu gyfeirio'r achos at Banel Dyfarnu Cymru neu'r pwyllgor safonau er budd y cyhoedd.</p>

ATODIAD 1 (Rhagfyr 2022 – Mai 2023)

Enw'r Cyngor	Dyddiad yr adroddiad	Crynodeb o'r Gŵyn	Darpariaethau Perthnasol o dan y Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Math o Adroddiad	Pwyntiau dysgu ar gyfer yr aelodau
		wedi bod ond dywedodd na wnaeth ymddwyn yn wael yn ystod y digwyddiad. Nid oes unrhyw dyst arall na thystiolaeth teledu cylch cyfyng ar gael.				